

NORGES HØYESTERETT

Den 21. september 2007 avsa Høyesterett dom i

HR-2007-01592-A, (sak nr. 2007/264)), sivil sak, anke,

Stiftelsen Elektronikkbransjen

(advokat Hege B. Ersdal – til prøve
Rettslig medhjelper: advokat Bjørn
Stordrange)

mot

HELP Forsikring AS

(advokat Per Racin Fosmark)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Tønder**: Spørsmålet saken reiser er om det ved heving av kjøp av en mobiltelefon gjelder en reklamasjonsfrist på to eller fem år, jf. forbrukerkjøpsloven § 27 annet ledd første og annet punktum.
- (2) Den 11. desember 2003 kjøpte Hild Janne Pettersen Dolven (heretter Dolven) en Nokia 6100 mobiltelefon av Memonor AS. Kjøpesummen var 2 525 kroner. Etter vel to års bruk oppsto det problem med mobiltelefonens tastatur. På dette tidspunkt var Memonor AS gått konkurs. 1. mars 2006 henvente hun seg til selskapets tidligere salgslodd, representert ved Nokia Customer Care (heretter Nokia), med en muntlig reklamasjon. I brev 9. mars 2006 meddelte Nokia at hun hadde reklamert for sent, idet toårsfristen i forbrukerkjøpsloven § 27 annet ledd første punktum var utløpt. Det ble dessuten hevdet at feilen skyldtes normal slitasje. Kravet ble derfor avvist.
- (3) Dolven kontaktet deretter Forbrukerforsikring AS (heretter Forbrukerforsikring), et selskap som bistår forbrukere i tvister som gjelder kjøp av varer og tjenester. I brev 7. april 2006 til Nokia hevdet selskapet at det for mobiltelefoner gjaldt en fem års reklamasjonsfrist og erklærte heving av kjøpet. Nokia opprettholdt imidlertid avvisningen av kravet.

- (4) Dolven har i ettertid overdratt mobiltelefonen til Forbrukerforsikring, som også har overtatt hevingskravet mot Nokia. Videre har Forbrukerforsikring samtykket i at Stiftelsen Elektronikkbransjen (heretter Elektronikkbransjen) har trådt inn som part istedenfor Nokia, jf. tvistemålsloven § 65 første ledd. Stiftelsen er et interesseorgan for de ulike nivåer innen elektronikkbransjens forhandlerkjede.
- (5) Forbrukerforsikring tok 22. september 2006 ut stevning mot Elektronikkbransjen med påstand om heving av kjøpet. Oslo tingrett avsa 20. desember 2006 dom med slik domsslutning:
- ”1. **Mot at Forbrukerforsikring AS stiller mobiltelefon Nokia 6100 til disposisjon for Stiftelsen Elektronikkbransjen, betaler Stiftelsen Elektronikkbransjen til Forbrukerforsikring AS kroner 1.332 – ettusentrehundreogtrettito – med tillegg av forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 fra forfall og til betaling skjer. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker.**
2. **Saksomkostninger tilkjennes ikke.”**
- (6) Partene var enige om at mobiltelefonen saken gjaldt, hadde en mangel, og at denne ”ikke skyldes forbrukeren eller forhold på forbrukerens side”, jf. forbrukerkjøpsloven § 26. Videre var partene enige om at mangelen ikke var ”uvesentlig”, jf. § 32. Det var også enighet mellom partene om at forbrukeren hadde reklamert ca. to år og tre måneder etter overtakelsen, og at reklamasjonen skjedde ”innen rimelig tid”, jf. § 27 første ledd. Det eneste spørsmål som gjensto var således om det gjaldt en absolutt reklamasjonsfrist på to år, som i så fall ville innebære at hevingskravet ikke lenger var i behold, eller om det i dette tilfellet gjaldt en fem års reklamasjonsfrist, jf. lovens § 27 annet ledd. Tingretten kom til at det siste måtte gjelde og ga Forbrukerforsikring medhold i hevingskravet.
- (7) Elektronikkbransjen har anket tingrettens dom direkte til Høyesterett, jf. tvistemålsloven § 6 annet ledd. Ved Høyesteretts kjæremålsutvalgs beslutning av 23. februar 2007 er det gitt tillatelse til direkte anke til Høyesterett uten hensyn til ankegjensstandens verdi. Forbrukerforsikring har i mellomtiden skiftet navn til HELP Forsikring AS (heretter HELP).
- (8) Den ankende part – *Stiftelsen Elektronikkbransjen* – har i det vesentlige gjort gjeldende:
- (9) Den absolutte reklamasjonsfristen for mobiltelefoner er to år, og hevingskravet kan derfor ikke lenger gjøres gjeldende.
- (10) Forbrukerkjøpsloven § 27 annet ledd annet punktum må forstås slik at kun produkter som er ment å vare mer enn fem år, omfattes av reklamasjonsfristen på fem år. Dette følger av uttalelsen fra stortingskomiteens flertall under forbrukerkjøpslovens behandling i Stortinget. En slik entydig uttalelse fra stortingsflertallet om hvordan loven er å forstå, må tillegges betydelig vekt som tolkingsmoment. En minimum varighet på fem år har også de beste grunner for seg. At mobiltelefoner skal ha en slik varighet, er ikke hevdet av ankemotparten.
- (11) Om man ikke følger uttalelsen fra stortingskomiteens flertall, må departementets uttalelse i Ot.prp. nr. 44 (2001-2002) side 182 om at femårsfristen vil gjelde for en vare som er ment å vare ”om lag fire år” likevel tilsi at reklamasjonsfristen for mobiltelefoner bare er

to år. Dette må gjelde selv om man skulle legge ankemotpartens anførsel om at mobiltelefoner er ment å vare tre til fire år til grunn.

- (12) Mobiltelefonenes reelle varighet er imidlertid kortere enn dette, nemlig ca. to år, og utskiftingstakten har stadig vært raskere. Selv om takten i utskifting vil være påvirket av stadige endringer i mobiltelefoners bruksområder, utforming, prissubsidiering og lignende, sier denne noe om folks forventning om hvor lenge en mobiltelefon vil vare. Mobiltelefonen er i dag blitt en ren forbruksvare, og den vanlige forbruker har ikke noen forventning om at den skal vare stort lengre enn normal omløpstid. Dette viser seg også ved at mobiltelefoner har en svært lav verdi på brukmarkedet. En slik forventning må være et avgjørende moment når det skal fastlegges hvor lenge et produkt er ment å vare. Dette vil også virke inn på det kvalitetsnivå produsentene vil legge seg på og dermed den tekniske varighet av en mobiltelefon.
- (13) Det kan ikke legges vekt på opplysningen om mobiltelefoners varighet som er inntatt i Mobilvettreglene. Den oppgitte varighet på tre til fire år forutsetter at bruken skjer i samsvar med de forsiktighetsregler som er listet opp. Vi vet imidlertid at mobiltelefonen i praksis vil være utsatt for en langt røffere behandling enn dette. Mobiltelefonen er i dag et teknisk komplisert og sårbart produkt, og en slik røff behandling vil naturlig påvirke varigheten.
- (14) Stiftelsen Elektronikkbransjen har nedlagt slik påstand:
- ”Stiftelsen Elektronikkbransjen frifinnes.”**
- (15) Ankemotparten – *HELP Forsikring AS* – har i det vesentlige gjort gjeldende:
- (16) Tingretten har riktig lagt til grunn at reklamasjonsfristen er fem år, og at det således i dette tilfellet er reklamert i tide.
- (17) Når det skal fastlegges hva loven mener med uttrykket ”vesentlig lengre” enn to år, kan det ikke legges avgjørende vekt på uttalelsen til stortingskomiteen. Den bygger på en sammenblanding av hvor lenge man kan påberope en mangel og fristen for å reklamere. Det vises til kritikken av uttalelsen i Selvik, *Kjøpsrett til studiebruk*, side 230, som også tiltredes av professor Hagstrøm. Det må derimot legges vekt på departementets uttalelse i proposisjonen om at en varighet på ”om lag fire år” tilsier fem års reklamasjonsfrist.
- (18) Mobiltelefoner er av bransjen selv gjennom Mobilvettreglene anslått normalt å skulle ha en varighet på tre til fire år. At den faktiske varighet er betydelig kortere enn det den tekniske holdbarhet skulle tilsi, kan i denne sammenheng ikke spille noen rolle. Når det i proposisjonen gis uttrykk for at en varighet på ”om lag fire år” er vesentlig lengre enn to år, er dette kun ment som et utgangspunkt. Uttalelsen åpner for et visst slingringsmonn. En varighet på tre til fire år ligger innenfor dette.
- (19) *HELP Forsikring AS* har nedlagt slik påstand
- ”Tingrettens dom stadfestes.”**
- (20) *Jeg er kommet til samme resultat som tingretten.*

- (21) Spørsmålet i saken er om hevingsretten er i behold for kjøp av en mobiltelefon der det etter ca. to år og tre måneder ble foretatt reklamasjon. Selv om mangelen, funksjonssvikt ved tastaturet, først viste seg vel to år etter kjøpet, er det enighet mellom partene om at denne skriver seg fra en svikt ved mobiltelefonen som forelå allerede ved kjøpet, og at denne gir grunnlag for heving. Avgjørende for om hevingsretten er i behold er utelukkende om det er reklamert for sent.
- (22) Saken gjelder en konkret mobiltelefon, Nokia 6100, til en pris av 2 525 kroner. Partene har lagt til grunn at den ikke skiller seg nevneverdig ut fra det som er vanlig for mobiltelefoner verken med hensyn til pris eller egenskaper.
- (23) Forbrukerkjøpsloven § 27 inneholder to sett av reklamasjonsfrister – relativ og absolutt reklamasjonsfrist. Den relative reklamasjonsfristen går ut på at den som vil påberope en mangel, må gi selgeren melding om det ”innen rimelig tid” etter at han eller hun oppdaget eller burde ha oppdaget mangelen, jf. første ledd. Det er enighet mellom partene om at den relative reklamasjonsfristen er overholdt i dette tilfellet.
- (24) Den absolutte reklamasjonsfristen setter en siste frist for når det kan reklameres over en mangel. Lovens hovedregel er at det gjelder en siste frist på to år etter at forbrukeren overtok tingen, jf. annet ledd første punktum. Etter annet ledd annet punktum er fristen fem år når tingen ”ved vanlig bruk er ment å vare vesentlig lengre” enn to år. Spørsmålet i saken er om det for den aktuelle mobiltelefonen gjelder en absolutt reklamasjonsfrist på to eller fem år. Dersom det er lovens hovedregel som gjelder, vil det i dette tilfellet være reklamert for sent.
- (25) Forbrukerkjøpsloven § 27 annet ledd første og annet punktum er en videreføring av reklamasjonsregelen for forbrukerkjøp, som opprinnelig var inntatt i kjøpsloven av 13. mai 1988 § 32 annet og tredje ledd. Bestemmelsen kom inn i kjøpsloven ved behandlingen i stortingskomiteen, idet departementet hadde foreslått at det i forbrukerkjøp ikke skulle gjelde noen absolutt reklamasjonsfrist. Forslaget fra komiteflertallet er nærmere omtalt i Innst. O. nr. 51 (1987-88) side 12 til 13.
- (26) Uenigheten mellom partene knytter seg til anvendelsen av lovens uttrykk ”ment å vare vesentlig lengre” enn to år. Partene er for det første uenige om hvor lenge en mobiltelefon er ”ment å vare”. Dernest er partene uenige om hvor mye mer enn to års varighet som skal til for at femårsregelen kommer til anvendelse.
- (27) Jeg ser først på spørsmålet om hvor lenge en mobiltelefon er ”ment å vare”. Dette beror dels på hva som ligger i lovens uttrykk, og dels på hvor lenge mobiltelefoner rent faktisk varer.
- (28) Spørsmålet om hvor lenge en mobiltelefon er ment å vare vil kunne bli besvart forskjellig alt etter hvordan varigheten nærmere defineres. På den ene siden kan varigheten vurderes ut fra en rent teknisk synsvinkel, det vil si hvor lenge en mobiltelefon teknisk sett vil fungere i samsvar med forutsetningene for kjøpet. En slik varighet behøver imidlertid ikke være i samsvar med den tid forbrukere flest beholder en mobiltelefon før den skiftes ut. Det kan være mange grunner til at en mobiltelefon ønskes skiftet ut før den teknisk sett ikke lenger fungerer. Dette kan for eksempel skyldes at nye modeller tilføres nye funksjoner og nye tekniske løsninger, lav utsalgspris på nye modeller som følge av prissubsidiering fra teleoperatørens side, ny design og andre moterelaterte endringer osv.

Foreliggende statistikk viser at den faktiske utskiftingstakten for mobiltelefoner stadig er blitt kortere, og at denne her i landet for tiden ligger på omkring to år.

(29) Lovens ordlyd gir ingen klar løsning på om utgangspunktet skal tas i den faktiske utskiftingstakt eller i den tekniske levetid. Derimot inneholder forarbeidene uttalelser av betydning. Av Ot.prp. nr. 44 (2001-2002) side 181 framgår at avgjørelsen av hvor lenge salgsgjenstanden er ”ment å vare”, i prinsippet må bero på en vurdering som ligger nær opp til de krav til varens egenskaper som følger av forbrukerkjøpsloven § 15 annet ledd bokstav b. Etter denne bestemmelsen skal tingen svare til det som forbrukeren har grunn til å forvente med hensyn til dens holdbarhet. Dette er i utgangspunktet en objektiv vurdering som ikke kan bero på den enkelte kjøpers subjektive oppfatning. Dog pekes det i proposisjonen på at omstendigheter ved det enkelte kjøp kan trekkes inn, samtidig som det understrekes at det ved salg av nye, masseproduserte varer i praksis vil skje en vurdering mer uavhengig av den konkrete salgssituasjonen.

(30) Når det gjelder det nærmere innhold av uttrykket, uttaler departementet, side 182:

”Departementet vil understreke at det med varighet menes hvor lenge tingen kan fungere tilfredsstillende, i hovedsak på den samme måten som tidligere. At tingen blir utidsmessig på grunn av den teknologiske utviklingen er som utgangspunkt uten betydning. At tingens yteevne reduseres over tid eller at kravene til vedlikehold øker, er heller ikke tilstrekkelig til å si at tingen ikke er ment å vare så lenge.”

(31) Slik jeg leser forarbeidene, må utgangspunktet tas i forbrukerens forventning om varens tekniske holdbarhet ved normal bruk av tingen. Det må derfor som hovedregel ses bort fra utskiftinger som skyldes svingninger i moten, nye tekniske funksjoner osv. Dette innebærer at den faktiske utskiftingstakten ikke kan være retningsgivende for hvor lenge en mobiltelefon er ”ment å vare”.

(32) Spørsmålet er så hvilken forventning forbrukeren er berettiget til å ha med hensyn til mobiltelefonens normale tekniske levetid.

(33) Det er naturlig i denne forbindelse å ta utgangspunkt i opplysningen bransjen selv gir om dette i de såkalte Mobilvettregler. Dette er et informasjonsskriv som er utarbeidet av Stiftelsen Elektronikkbransjen, og som blir utlevert til forbruker ved kjøp av mobiltelefoner. Skrivet inneholder gode råd og forsiktighetsregler for bruk av mobiltelefoner. Innledningsvis i skrivet heter det:

”En mobiltelefon er et avansert elektronisk produkt med stor funksjonalitet. Mobiltelefonen benyttes som et daglig verktøy, og det vil derfor kunne forventes en viss grad av ytre påkjenninger og slitasje. Normal levetid vil være 3 til 4 år.”

(34) Elektronikkbransjen har anført at den oppgitte levetid på tre til fire år forutsetter at forbrukeren følger Mobilvettreglene, og at man ikke kan regne med at dette skjer i praksis. Jeg er enig i at når man skal fastlegge produktets varighet, kan det ikke tas utgangspunkt i den ideelle bruk. Etter forbrukerkjøpsloven § 27 annet ledd annet punktum er det varigheten ved ”vanlig bruk” som skal legges til grunn. Mobiltelefonen er en daglig bruksgjenstand for en stor del av landets befolkning. Den blir oftest medbrakt både i arbeid og i fritid og under skiftende ytre forhold. Det er derfor grunn til å tro at den i større grad vil bli utsatt for ytre påkjenninger enn mer stasjonære produkter. Slik jeg leser Mobilvettreglenes opplysning om normal levetid, er det imidlertid tatt hensyn til den slitasje som en slik bruk av mobiltelefonen vil føre med seg.

- (35) Det er videre hevdet at man ved vurdering av normal holdbarhet ikke helt kan se bort fra den gjennomsnittlige utskiftingstakten på mobiltelefoner, siden denne vil påvirke det kvalitetsnivå produsentene vil legge seg på. Jeg har forståelse for synspunktet, men finner at også dette momentet er hensyntatt når det opplyses at normal varighet er tre til fire år. Jeg viser til at vitnet Jostein Nyhammer, som er seniorkonsulent/rådgiver i Elektronikkbransjen, i sin skriftlige vitneforklaring for Høyesterett gir uttrykk for at da Mobilvettreglene ble formet, la man vekt på en avveining mellom den tekniske og den praktiske levetiden for mobiltelefoner.
- (36) Jeg er etter dette kommet til at normal levetid for mobiltelefoner er tre til fire år, slik bransjen selv opplyser i Mobilvettreglene. Jeg legger i denne forbindelse vekt på at dette er den informasjon kunden får ved kjøpet, og som derfor i betydelig grad må antas å påvirke forbrukerens forventning om produktets holdbarhet.
- (37) Jeg tar så for meg det andre hovedspørsmålet som saken reiser, nemlig om den tid en mobiltelefon er ment å vare, må betraktes som ”*vesentlig lengre*” enn to år.
- (38) Om hva som menes med lovens uttrykk, uttaler departementet i proposisjonen på side 182:

”Det er et vilkår at tingen er ment å vare vesentlig lenger enn to år. Etter departementets oppfatning er det ikke hensiktsmessig med en helt skarp tidsangivelse. En kan likevel ta som utgangspunkt at for en vare eller deler som er ment å vare om lag fire år, vil fem års fristen gjelde.”

- (39) På dette punkt er departementets merknader nærmere kommentert av stortingskomiteen, se Innst. O. nr. 69 (2001-2002) side 15. Etter å ha gjengitt ovennevnte sitat fra proposisjonen, uttaler komiteens flertall:

”F l e r t a l l e t mener at denne paragrafen gir en ubalanse i forholdet mellom forbruker og selger. Slik lovteksten er utformet, kan det tolkes som om forbrukeren kan reklamere på en vare etter fem år dersom forventet levetid er 3–4 år. Et slikt resultat vil etter f l e r t a l l e t s syn være urimelig.

Etter f l e r t a l l e t s syn må reklamasjonsfristen på 5 år gjelde gjenstander som har en beregnet levetid på 5 år og mer. F l e r t a l l e t ønsker en videreføring av dagens lovgivning, men ber departementet om å vurdere dette forholdet spesielt.”

- (40) Det står for meg som noe uklart hva komiteen egentlig har ment. Dersom meningen har vært å gi uttrykk for en klar regel om en minimum holdbarhetstid for varen på fem år som vilkår for at reklamasjonsfristen på fem år skal komme til anvendelse, hadde det vært å forvente at dette var kommet til uttrykk i bestemmelsen. Isteden gir komiteen uttrykk for at den ønsker en videreføring av dagens lovgivning og nøyer seg med å be departementet vurdere det påpekte forhold.
- (41) Det er også uklart hva komiteen bygger på når den finner bestemmelsen, slik den er forklart i proposisjonen, urimelig. Det kan se ut som om komiteen har forstått regelen slik at den gir adgang til å påberope som mangel feil som er oppstått etter utløpet av varens normale holdbarhetstid, forutsatt at dette skjer innen reklamasjonsfristen på fem år. Uttalelsen beror i så fall på en misforståelse. En feil som er oppstått etter utløpet av

varens normale holdbarhetstid, vil vanligvis ikke utgjøre en mangel ved varen, selv om reklamasjonsfristen på dette tidspunkt ikke skulle være utløpt.

- (42) Komiteens uttalelse er også kritisert i teorien, se Erling Selvik, Kjøpsrett til studiebruk, tredje utgave (2006), side 229 til 230, og Viggo Hagstrøm, Kjøpsrett, (2005) side 188 til 189.
- (43) Jeg finner etter dette ikke å kunne legge særlig vekt på komiteens uttalelse. Når lovens uttrykk "vesentlig lengre" enn to år skal fastlegges, må derfor departementets uttalelse om at det som utgangspunkt vil gjelde en fem års reklamasjonsfrist for en vare som er ment å vare "om lag fire år", stå sentralt. En slik tidsangivelse er også godt forenlig med lovens ordlyd.
- (44) Jeg er kommet til at en varighet på tre til fire år for mobiltelefoner vil tilfredsstillende lovens krav om en varighet "vesentlig lengre" enn to år. Når departementet antar at fire år er tilstrekkelig til at vesentlighetskravet er oppfylt, er dette ikke angitt som noen nedre grense. Jeg viser til at departementet selv gir uttrykk for at det ikke er hensiktsmessig med en helt skarp tidsangivelse, at angivelsen kun er ment som et utgangspunkt for en vurdering, og at en varighet på fire år er omtrentlig angitt.
- (45) Jeg legger også en viss vekt på at Forbrukertvistutvalget siden 1999 i en rekke avgjørelser har lagt til grunn en fem års reklamasjonstid for mobiltelefoner.
- (46) Endelig viser jeg til at departementet på side 181 til 182 i proposisjonen uttrykker følgende for det tilfelle at det er tvil om hvor lenge varen er ment å vare:

"Dersom det er tvil om hvor lenge varen er ment å vare, bør denne tvilen falle ut til fordel for fem års fristen. Departementet ser det som vesentlig at en unngår tvister om hvorvidt en bestemt vare er underlagt to års fristen eller fem års fristen. Det er videre et poeng at reklamasjonsreglene ikke i særlig grad bør stenge for krav som kan være materielt berettigede."

- (47) Anken har etter dette ikke ført fram. Ingen av partene har for Høyesterett lagt ned påstand om saksomkostninger.
- (48) Jeg stemmer for denne

D O M :

Tingrettens dom stadfestes.

- (49) Dommer **Flock:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (50) Dommer **Rieber-Mohn:** Likeså.
- (51) Dommer **Indreberg:** Likeså.
- (52) Dommer **Gussgard:** Likeså.

(53) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Tingrettens dom stadfestes.

Riktig utskrift bekrefte: